

βίον, καὶ τὴν πρὸς τὴν κοινωνίαν ἀδιαφορίαν καὶ περιφρόνησιν. Τὰ βιβλία ταῦτα, παρουσιάζουσιν εἰς αὐτάς τὰ πράγματα, οὐχὶ ὑπὸ τὴν φυσικὴν αὐτῶν μορφήν, οὐχὶ μὲ τὸ φυσικὸν αὐτῶν χρῶμα, ἀλλὰ μὲ τὸν πέπλον τοῦ ψεύδους, μὲ τὸν χρυσοῦν πέπλον τῆς ἀπάτης, ὅστις καλύπτει μαῦρα ἀντικείμενα, ὅστις καλύπτει τὴν κόλασιν.

Τὰ βιβλία ταῦτα, εἰς τῶν ὁποίων τὴν ἀνάγνωσιν διέρχονται ὁλοκλήρους νύκτας, διαφθεύρουσι τὸν νοῦν καὶ τὴν ψυχὴν αὐτῶν, τὰς κάμνουσι νὰ ἐπιθυμῶσι πράγματα, τὰ ὅποια εἰς τὸν κόσμον αὐτὸν εἶναι ἀδύνατον νὰ ὑπάρξωσι, πιστεύουσιν ἐν πεποιθήσει εἰς αὐτά, διότι ἐντυπώνονται εἰς τὴν κεφαλὴν αὐτῶν μὲ τὰ ζωηρότερα χρώματα! Πόσαι νεανίδες π. χ. δὲν ἐφαντάσθησαν, ἀναγινώσκουσαι τοιαῦτα βιβλία, τοιαῦτα ψευδῆ ἐξημμένης καὶ διεφθαρμένης φαντασίας γεννημάτων, ἰδανικὸν τινα σύζυγον, σύζυγον ἄγγελον, σύζυγον ἀνυπαρκτον, ἀνεύρετον, σύζυγον, τὸν ὅπουτον, ἐπειδὴ δὲν ἐβλεπον μετὰ ταῦτα ἐν τῷ συζύγῳ αὐτῶν, δυσηρεστοῦντο, ἡ δὲ δυσαρέσκεια αὐτῶν καὶ ἡ θλίψις μετεβάλλετο βραδυτέρον εἰς μῖσος; Ἰδοὺ ἡ αἰτία τῆς καταστροφῆς πολλῶν οἰκογενειῶν, ἡ αἰτία τῆς ἀπωλείας πολλῶν ἀθώων πλασμάτων!

Ἄν ἡ μήτηρ δὲν ἀναγινώσκη τοιαῦτα βιβλία, πῶς ἡ κόρη θέλει μάθει κἂν τὴν ὑπαρξίν αὐτῶν; Ἄν ἡ μήτηρ δὲν ἀφίνη τὴν θυγατέρα αὐτῆς νὰ συνδέῃ σχέσεις μετὰ νεανίδων διεφθαρμένων, πῶς θὰ διαφθαρῇ ἡ θυγάτηρ αὐτῆς; Ἄν ἡ ἐκλογὴ, ἣν ἐποίησεν εἰς τὸν διδάσκαλον αὐτῆς ᾗναι καλὴ, πῶς αὕτη δύναται νὰ διδαχθῇ πράγματα κακὰ καὶ ἐπιβλαβῆ εἰς τὴν κοινωνίαν, καὶ τὸν Θεὸν δυσηρεστοῦντα;

Τὰ καλὰ ὅθεν παραδείγματα τῶν μητέρων κάμνουσι καλὰς θυγατέρας, τὰ καλὰ παραδείγματα τῶν ἐναρέτων συζύγων, μορφώνουσι καλὰς συζύγους.

Ποῦ λοιπὸν γίνονται ταῦτα; Ποῦ διδασκονται ταῦτα; εἰς τὴν ἐρημίαν, ἢ εἰς τὸν κόσμον; Ποῦ μορφώνεται ὁ ἄνθρωπος, ζῶν

μόνος ἢ ἐντὸς τῆς κοινωνίας, μεταξὺ τῶν ὁμοίων αὐτοῦ;

Εἶναι λοιπὸν ἀναγκαία ἡ κοινωνία, ἵνα δυνηθῶμεν νὰ φθάσωμεν εἰς τὸν προορισμὸν ἡμῶν, ἵνα δυνηθῶμεν νὰ ἐκπληρώσωμεν τὰ ἱερὰ χρέη, διὰ τὰ ὅποια ἤλθομεν εἰς τὸν κόσμον αὐτόν· εἶναι ἀναγκαία ἡ κοινωνία πρὸς συντήρησιν τῆς κοινωνίας· εἶναι ἀναγκαία ἡ κοινωνία πρὸς δόξαν τοῦ Ἰψίστου, ὅστις τὴν συνέστησεν· εἶναι ἀναγκαῖος ὁ γάμος, ὃν πύλῳησεν αὐτὸς ὁ Θεός.

Εἶναι ἀναγκαία, τέλος πάντων, ἡ κοινωνία, διότι ἐν αὐτῇ μαθησόμεθα, ὅτι ὑπάρχει Θεός, ὅτι χρεωστούμεν νὰ τὸν λατρεύωμεν, νὰ ἐκτελῶμεν τὰς ἐντολάς αὐτοῦ, καὶ νὰ περιμένωμεν μὲ χαρὰν τὸν θάνατον, ὅστις θέλει μᾶς μεταφέρει εἰς τὴν ἀληθῆ τοῦ Θεοῦ κοινωνίαν, μεταξὺ τῶν Χερουβὶμ καὶ Σεραφείμ, καὶ ὅτι ἐκεῖ θέλομεν ἀνταμειφθῆ δι' ὅσα καλὰ ἐν τῷ κόσμῳ ταῦτα ἐπράξαμεν!

Ο ΑΝΘΡΩΠΟΣ.

(Συνέχεια. Ἰδε Φυλλάδ. Γ').

Ὁ Ὁρθὸς Λόγος.

Ὁ ὀρθὸς λόγος, Κύριοι, ἐστὶ τὸ δεύτερον τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως στοιχεῖον. Αὐτὸς ἐστὶ τὸ θεότευκτον ταμεῖον τῶν καθολικῶν ἐκείνων καὶ αἰώνιων ἀληθειῶν, αἵτινες εἰσὶν αἱ θεμελιώδεις ἀρχαὶ πάσης ἐνδεχομένης ὑπάρξεως. Αὐτὸς ἐστὶ τὸ διαυγέστατον κάτοπτρον, ἐν ᾧ τὸ π ε π ε ρ α σ μ έ ν ο ν καὶ τὸ ἐ ν δ ε χ ό μ ε ν ο ν κατοφίως τὸ Ἄ π ε ι ρ ο ν καὶ τὸ Ἀ ν α γ κ α ῖ ο ν ἐνοπριζέται. Αὐτὸς ἐστὶν ὁ κα-

θηγητῆς ἡμῶν καὶ πρῶτανης. Ὁ μυσαγωγὸς τῆς Ἀληθείας· ὁ ἀρραβὼν τῆς Αἰωνιότητος· ἡ Πρόνοια. Ἀνεξάρτητος πάσης ἐπηρείας τοῦ χρόνου καὶ τοῦ χώρου, καθολικὸς καὶ ἀμετακίνητος, ἀνατείλας, ὡς ἄλλος Ἑωσφόρος, ἐν τῇ Ἀνθρωπότητι ἀπὸ τῆς πρώτης ὥρας τῆς Δημιουργίας, φέγγει καὶ φωτίζει σύμπασαν τὴν λογικὴν Οἰκουμένην. Ἐάν μίαν μόνην στιγμὴν φαντασθῶμεν ἑαυτοῦς ἀπηλλοτριωμένους τῆς ἀτιμῆτος ταύτης κληροδοσίας, ἀμέσως κατακρημνιζόμεθα εἰς τὸν ζοφώδη τῆς παντελοῦς ἀγνωσίας Τάρταρον. Ἄγνοια τοῦ Κόσμου, ἄγνοια τῆς ἀτομικότητος ἡμῶν, ἄγνοια τοῦ Καθήκοντος, ἄγνοια τοῦ Θεοῦ. Ἰδοὺ ὅποια ἤθελεν εἶσθαι ἡ κατάστασις ἡμῶν. Ποῦ τότε βιομηχανία; Ποῦ φυσικαὶ καὶ μαθηματικαὶ ἐπιστῆμαι; Ποῦ πολιτεύματα καὶ νομοθεσίαι; Ποῦ τέχναι τοῦ Καλοῦ καὶ Ὁραίου; Ποῦ Ὁρησκεία; Ποῦ Φιλοσοφία; Τί λέγω; Ποῦ τότε Ἄνθρωπος; Μέγα τῶνόντι καὶ μοναδικὸν ἐν τῇ Δημιουργίᾳ τὸ δεῦτερον τοῦτο τῆς φύσεως ἡμῶν στοιχεῖον! Ἐάν πρὸς ὀλίγον ἀφαιρεθέντες τῶν χαμαιζήλων ῥεμβασμῶν ἐπαρθῶμεν διὰ συντόνου ἀναλυτικῆς μελέτης πρὸς τὸ ὕψος τῶν ἐν ἡμῖν ἐννοιῶν, τότε θέλομεν πεποιθότως ἐννοήσῃ τὴν μεγάλην ἀξίαν ταύτης τῆς ἐν ἡμῖν αὐτοῖς δυνάμεως. Μέγας ὁ ἄνθρωπος δι' αὐτῆς! Μηδὲν ὁ ἄνθρωπος χωρὶς αὐτῆς. Καὶ ἰδοὺ πῶς:

Ἡ πείρα καὶ ἡ παρατήρησις ἀπέδειξεν ἐναργέστατα ὅτι ὁ ἄνθρωπος, καθ' ἅπαντα τὸν βίον αὐτοῦ, διατελεῖ ἐν ἀδιαλείπτῳ κοινωνίᾳ μετὰ τε τοῦ ἐξωτερικοῦ καὶ τοῦ ἐσωτερικοῦ αὐτοῦ κόσμου. Ποικίλαι καὶ πολυεδεῖς ἐντυπώσεις προσγινόμεναι ἐπὶ τῶν αἰσθητηρίων διὰ τῆς ἐπιδράσεως τῶν περιστοιχοῦντων αὐτὸν ἀντικειμένων, διεγείρουσιν ἐν αὐτῷ αἰσθητικὰς διαθέσεις, ἀλγεϊνὰς ἢ εὐαρέστους. Ταύτας ἀμέσως, δυνάμει ἐμφύτου τινὸς ἐπὶ τὰ ἔξω ἀντιδράσεως τοῦ ἐν ἡμῖν ὄντος, διαδέχεται ἡ Γνωσις. Ἄλλαι, ἀφ' ἑτέρου, τοῦ ὕλικου αὐτοῦ διοργανισμοῦ τροποποιήσεις δίδου-

σιν ἀφορμὴν εἰς ἑτέρας τῆς αὐτῆς φύσεως διαθέσεις, μεθ' ἧς ἐπέρχεται ὁμοίως ἡ Γνωσις. Ἐκτὸς δὲ ταύτης τῆς μετὰ τῆς ὕλης συγκοινωνίας, παράγονται ἐν τῇ ψυχῇ, συνεπείᾳ τῆς διανοητικῆς καὶ ἠθικῆς αὐτῆς καταστάσεως, καὶ ἕτερα αἰσθήματα, ἀφ' ὧν ὡσαύτως προκύπτει ἡ Γνωσις. Καὶ ἡ μὲν μετὰ τοῦ ἐξωτερικοῦ κόσμου συγκοινωνία καλεῖται ἐξωτερικὴ ἀντίληψις· ἡ δὲ μετὰ τοῦ ἐσωτερικοῦ, ἐσωτερικὴ ἢ συναίσθησις.

Ἐκατέρα τῶν συγκοινωνιῶν τούτων ἐστὶ σύνθετόν τι γινόμενον, ὅπερ ἐν τῇ ἀναλύσει δεῖκνυται συνιστάμενον, ὡς βλέπετε, ὑπὸ τριῶν στοιχείων ἀπ' ἀλλήλων διακεκριμένων, τῆς ἐντυπώσεως, τῆς αἰσθήσεως καὶ τῆς γνώσεως. Καὶ ἐντύπωσις μὲν καλεῖται ἡ ἐπὶ τὰ αἰσθητήρια ἐπιδράσις τῶν ἔξω ἀντικειμένων. Αἰσθησις δὲ ἡ ἀλγεϊνὴ ἢ εὐαρέστος τῆς ψυχῆς παθητικότης. Καὶ ἡ μὲν ἐντύπωσις ἐστὶν ὕλικόν τι γινόμενον, ὅπερ ἀποκλειστικῶς ὑπάγεται εἰς τὴν ἐπιστήμην τῆς Φυσιολογίας. Ἡ δ' αἰσθησις, ὅλως ὑποκειμενικὸν φαινόμενον, ἀνήκον ἰδίως τῇ περὶ τῆς αἰσθητικότητος θεωρίᾳ. Ὡστε ἐν ταῦθα οὐδὲν ἕτερον θέλομεν λάβει ὑπ' ὄψιν ἢ τὴν Γνωσιν, ὅπως ἀπ' αὐτῆς ἀνυψωθῶμεν μέχρι τοῦ ὀρθοῦ ἡμῶν λόγου. Τί δ' ἐστὶν ἡ Γνωσις αὕτη; Ἡ ἀνάπτυξις δύναται ἵνα ἐρμηνεύσῃ αὐτὴν σαφέστερον ἢ οἷος· δήποτε αὐτῆς ὁρισμός.

Μόλις ὁ κόσμος πλήττει τὰς αἰσθήσεις μου, καὶ ἀμέσως ἡ ψυχὴ μου πιστεύει εἰς τὴν ὑπαρξίν του. Φαινόμενα παροδικὰ καὶ ἄστατα, ἀπὸ στιγμῆς εἰς στιγμὴν ἀλλοιούμενα καὶ μεταβαλλόμενα, ἐρχόμενα καὶ παρερχόμενα, μόλις προσβάλλουσι τὰ αἰσθητήριά μου, καὶ ἀμέσως πέραν τούτων ἡ ψυχὴ μου ἀφιπταμένη, πιστεύει ἐν πεποιθήσει νόμους γενικοὺς καὶ ἀμεταβλήτους, νόμους ἁρμονικοὺς καὶ ὁραίους, νόμους δεσπόζοντας καὶ κρατοῦντας τὸ ρέον τοῦτο καὶ φαινομενῶδες. Ὅπου ἀνωμαλία καὶ σύγχυσις, ἐκεῖ ζητεῖ τὴν ἀνακαλύψιν τάξιν καὶ κανονισμόν. Ἄν θάνατος ἀδυσώπητος

καταστρέφη τὰ ὄντα, αὐτὴ ζητεῖ ἐπιμόνως τὸ σκόπιμον αὐτῶν τέλος. Βλέπει πανταχοῦ τὸ πολλαπλὸν καὶ τὸ διακετὸν· καὶ ζητεῖ τὸ ἐνιαῖον καὶ ἀδιαίρετον. Βλέπει τὸ πεπερασμένον· καὶ εὐθὺς ἀνυψοῦται εἰς τὸ ἄπειρον. Πέραν τοῦ χρόνου νοεῖ τὴν αἰωνιότητα. Πέραν τοῦ σχετικοῦ, τὸ ἀπόλυτον. Πέραν τοῦ ἐνδεχομένου, τὸ ἀναγκάσιον. Ἐνὶ λόγῳ, τὸν Κόσμον μολὶς βλέπει, καὶ τὸν Θεὸν ἀμέσως νοεῖ. Ὡς διὰ κλίμακός τινος ἀστραπηδὼν ἀπὸ τοῦ ὁρατοῦ κόσμου ἀνυψοῦται εἰς τὸν ἀόρατον. Ὅπου ἂν στραφῇ, καὶ ἐν αὐτοῖς τοῖς μυχοῖς τῆς ἑαυτῆς συνειδήσεως ἂν κατέλθῃ, ἐν ἀκαρεῖ εἰς τὸν Θεὸν φθάνει· τοσοῦτῳ στενωπῷ μετ' αὐτοῦ συνάπτεται. Ἰὲ Σὺ, ἰδρυτὰ τῆς νεωτέρας φιλοσοφίας, Σώκρατες τῆς Δύσεως, Καρτέσις! Μακρὴν ἄνερυθρίαστος, ὅτι ἂν ἠδυνήθης διὰ τῆς μεθοδικῆς ἀμφιβολίας σου ἔν' ἀπιστήσεως πρὸς ὅλγιον εἰς τὴν πραγματικὴν τῶν ὄντων ὑπαρξίν, τὴν εἰς Θεὸν ὁμῶς πρίν τοσοῦτον ἀδιασπάσως συνδεδεμένην εὐρεῖς μετὰ τῆς συνειδήσεώς σου, ὥστε καὶ ἐν συγκλήτῃ μίαν οὐκ ἐπαύσω πειθεῶν εἰς Αὐτόν. Ἡ ἐποπτεία τῆς ἀτελοῦς ὑπάρξεώς σου σὲ ἀνύψωσεν ἀκαριαίως καὶ αὐτομάτως εἰς τὴν ἰδέαν τοῦ τελείου. Δὲν ἠδυνήθης ἵνα διαχωρίσης τῆς ταυτοχρόνου πίστεως τὴν ἀτομικὴν σου ὑπαρξίν καὶ τὴν τοῦ Θεοῦ.

Ἐκ τούτων, Κύριοι, ἐννοεῖται· ὅτι ἄπασαι ἡμῶν αἱ ἰδέαι εἰσὶ δύο φύσεων πάντῃ ἀντιθέτων πρὸς ἀλλήλας. Αἱ μὲν συγκεφαλαιοῦνται εἰς τὴν ἰδέαν τοῦ πεπερασμένου, αἱ δὲ εἰς τὴν ἰδέαν τοῦ Ἀπείρου. Ἄνευ τῆς δευτέρας ταύτης ἰδέας, οὐδεμία γνῶσις ἤθελεν ὑπάρχει εἰς ἡμᾶς· διότι οὐδεμία βεβαιότης ἢ ἀλήθεια δύναται ἵνα χορηγηθῇ ἀλλαχόθεν ἢ ἐξ αὐτῆς μόνης. Διὰ τῆς ἰδέας ταύτης τοῦ ἀπείρου, πιστεύομεν εἰς τὴν ὑπαρξίν τῆς ὕλης καὶ τῶν ἰδιοτήτων αὐτῆς, καὶ οὕτω σχηματίζομεν ἐν ἡμῖν τὴν γνῶσιν. Δι' αὐτῆς ζητοῦμεν τὰς αἰτίας τῶν διαφορῶν φαινομένων. Δι' αὐτῆς πιστεύομεν εἰς τὸ ἀμετάβλητον καὶ σταθερὸν τῶν νόμων

τῆς φύσεως. Δι' αὐτῆς, ἐκ τῆς μικρᾶς τοῦ ἐνεστώτος καὶ τοῦ παρελθόντος πείρας, ἐπαγομεν συλλογισμοὺς περὶ τοῦ μέλλοντος. Δι' αὐτῆς, γαργαλιζόμενοι ὑπὸ τῶν παθῶν, ὑποτασσόμεθα εἰς τὴν ὑποχρεωτικὴν φωνὴν τοῦ Καθήκοντος. Δι' αὐτῆς, γοητευόμενοι ὑπὸ τοῦ συμφέροντος, ἀσπαζόμεθα τὸ Δίκαιον. Δι' αὐτῆς, ἐνὶ λόγῳ, γινώσκομεν πάντα τὰ ὄντα, καὶ ἐρίζομεν πάσας τὰς ἀνθρωπίνους πράξεις. Ἀρχὴ πάσης ὑπάρξεως ὁ Θεός. Ἀρχὴ πάσης γνῶσεως ἐν τῷ ἀνθρώπῳ ἡ ἰδέα τοῦ Θεοῦ. Ἐνιαία ἀρχὴ ἐν τῷ σύμπαντι τῶν ὄντων, ὁ Θεός. Ἐνιαία ἀρχὴ ἐν τῷ σύμπαντι τῶν ἐπιστημῶν, ἡ ἰδέα τοῦ Θεοῦ, αὐτὴ ἢ εἰς Θεὸν καθολικὴ πίστις.

Ἡ ἰδέα αὕτη τοῦ Θεοῦ συνίστησιν ἐν τῷ ἀνθρώπῳ τὸν καθαρὸν καλούμενον λόγον· ἐξ αὐτοῦ ἀπορρέει ὁ διὰ δρομικὸς λόγος, ταύτέστι τὸ σύνολον τῶν καθολικῶν ἐκείνων ἀληθειῶν, δι' ὧν διαγινώσκεται καὶ ἐννοεῖται πᾶν πεπερασμένον καὶ ἐνδεχόμενον. Οἱ δύο δὲ ὁμοῦ συνηνωμένοι ἀπαρτίζουν τὸν ὁρθόν τοῦ ἀνθρώπου Λόγον, τὴν οὐρανίαν ταύτην ἀρχαίαν, τὴν φωτίζουσαν τὸν ἄνθρωπον ἐν τῇ κοιλάδι ταύτῃ τῆς πλάνης. — Ἰδοὺ ὁποῖός τις ἐστὶν οὗτος ὁ ὁρθὸς Λόγος. Ἰδοὺ τὸ τιμωρότερον τῶν ἀγαθῶν, ἅπερ ὁ Δημιουργὸς ἐδωρήσατο τοῖς πλάσμασιν αὐτοῦ. Ἰδοὺ τὸ ἀθάνατον μνημεῖον τῆς κατ' εἰκόνα καὶ ὁμοίωσιν δημιουργίας τοῦ ἀνθρώπου. Ἄνθρωπε! θαύμασον τὸ μεγαλεῖόν σου τοῦτο· ἀναγνώρισον τὴν ἀξίαν σου. Σὺ ἐτισφαλῇς, καὶ αἱ ἐν σοὶ ἀλήθειαι ἄπταιστοι. Σὺ ἄστατος, καὶ ἐκείναι ἀμετακίνητοι. Σὺ περιορισμένος, καὶ ἐκείναι καθολικαί. Σὺ τὸ πεπερασμένον, κατέστης ναὸς τοῦ Ἀπείρου! . . .

Πάντες οἱ ἔξοχοι νόες διείδον μάλλον ἢ ἤττον τὸ θεῖον καὶ καθολικὸν τῆς ἀνθρωπίνης διανοίας. Πάντες, μὴ λαμβανομένων ὑπ' ὄψιν τῶν ὑπερβολῶν αὐτῶν καὶ τῶν ἐλλειμμάτων, ἐτιμήσαντο αὐτὸν ἐπαξίως τῆς θείας προσηγορίας. Πάντες ἀπεκάλε-

σαν τὸν ἄνθρωπον οὐράνιον.

Ἀνοίξατε τὸ ἀκένωτον ταμεῖον τῆς μεταγαλοφυΐας τοῦ δαιμονίου ἐκείνου ἀνδρός καὶ γεραροῦ ἡμῶν προγόνου, τοῦ Πλάτωνος. Ἐκεῖ δύναται πᾶς τις ἵνα μελετήσῃ τὸ πρῶτον τὰς ὑψηλὰς τῆς ἀνθρωπίνης διανοίας ἀληθείας. Ἐκεῖ διαγράφεται ὁ θεῖος τοῦ ἀνθρώπου προορισμός. Ἄνθρωποι! βοᾶ οὗτος εἰς ἕκαστον ἡμῶν ἐκπροσωπούμενον ἐν τῇ Πολιτείᾳ ὑπὸ τοῦ Γλαύκωνος. Ἄνθρωποι! θέλετε ἵνα ἐννοήσητε ὁποῖοι τινὲς εἰσθε; Ἀκούσατε:

Φαντάσθητε σπηλαιοὺς βαθύτατον, ἐν ᾧ κεῖνται καθεργμένοι πολλοὶ τῶν ἀνθρώπων ἀπὸ τῆς παιδικῆς αὐτῶν ἡλικίας. Οἱ ἄνθρωποι οὗτοι, ὡς ἄλλοι δεσμῶται, βεβαρυμένοι ὑπὸ ἀλύσεων, μένουσι προσηλωμένοι ἐπὶ τοῦ ἐδάφους, μὴ δυνάμενοι οὔτε ἀναστῶσιν, οὔτε κἂν τὴν κεφαλὴν τῶν νῶν κινήσωσιν. Ὅπισθεν αὐτῶν εἰς τὰ ὕψη ἀστράπτει φῶς ἀκτινοβόλον, παρὰ τοῦ ὁποίου ἀμυδρῶς φωτίζονται. Ἀτραπὸς δέ τις σκολιὰ καὶ ἀπόκρημνος ἀφίστησι τὸν φωστῆρα ἐκείνον ἀπ' αὐτῶν. Ἐμπροσθεν δὲ αὐτῶν παρὰ τὸ τεῖχος τοῦ σπηλαίου παρερχονται ἄνθρωποι διαφόρων σχημάτων, τῶν ὁποίων αἱ σκιαὶ μόναι προσβάλλουσι τὰς αἰσθήσεις αὐτῶν, καὶ τὰς ὁποίας ὡς ὄντα πραγματικὰ καὶ ἐνυπόστατα οἱ τέλανες ὑπολαμβάνουσιν. Ἐὰν οἱ ἄνθρωποι οὗτοι ἀνακτῇσιν ποτὲ τὴν ἐλευθερίαν τῶν, μόλις κατὰ πρῶτον, καὶ τοῦτο μετὰ πολλῶν δυσκολιῶν, θέλουσι δυνηθῇ ἵνα ὑψώσωσιν ὀλίγον τὴν κεφαλὴν αὐτῶν. Οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτῶν ἀσυνήθεις εἰς τὸ φῶς, θέλουσι θαμβοῦσθαι ἀπέναντι τῶν διαφόρων ἀντικειμένων, τῶν ὁποίων μόναι τὰς σκιάς παρῳδικῶς ἐν τῷ σπηλαίῳ διέκρινον. Ἐὰν, ἅμα ἐξέλθωσι τῆς εἰρηκτῆς ἐκείνης, ἀναγκασθῶσιν ὅπως διὰ τῆς ἀποτόμου καὶ ὀρθίας ἐκείνης ἀτραποῦ ἀναβῶσι μέχρι τοῦ Ἡλίου, ὁποία βάσανος ἀνήκεστος δι' αὐτοὺς ἤθελεν εἶσθαι τοῦτο! Καὶ ἀροῦ μετὰ χρόνον πολλὸν καὶ μετὰ μεγάλης ἐπιμονῆς ἐθισθῶσιν ἵνα βλέπωσι τὸ λαμπρὸν ἐκείνου

φῶς ἐν τοῖς ὕδασι, καὶ πανταχοῦ, ὅπου ἀντανακλᾶται, ἐπὶ τέλους θέλουσιν ἀτενίσαι εἰς αὐτὸν τὸν δίσκον αὐτοῦ, δεχόμενοι τὰς ἀκτῖνας ἀπ' αὐτοῦ τοῦ κέντρου. (α)

Ὡς λαμπρὰ καὶ ἀπαράμιλλος εἰκὼν! Ὅλοι οἱ αἰῶνες τὴν ἐθαύμασαν καὶ ὅλαι αἱ ἐπερχόμεναι γενεαὶ δὲν θέλουσι διατάσσει ἵνα ἀπονείμωσι τῷ καλλιτέχνῃ αὐτῆς τὸν δίκαιον τῶν ἐγκωμίων φόρον.

Ὁ δημιουργὸς αὐτῆς καθίσταται ἀμέσως καὶ διερμηνεύς. Γλαῦκων, λέγει, ἡ ἀφομοίωσις αὕτη ἐστὶν ἡ εἰκὼν τῆς ἀνθρωπίνης καταστάσεως. Τὸ σπηλαῖον ἐστὶν ὁ ὁρατὸς οὗτος κόσμος, ἐν ᾧ ζῶμεν. Αἱ ἀλύσεις τῶν οἰκητόρων αὐτοῦ εἰσὶ τὰ ἀγενεῖ ἡμῶν πάθη καὶ αἱ ἐπισφαλεῖς προλήψεις. Αἱ παρῳδικαὶ σκιαὶ ἐστὶν ἡ ἐξωτερικὴ τοῦ κόσμου τούτου ὄψις, ἥτις διὰ τῶν ἀπατηλῶν αὐτῆς θελημάτων, τὸ βέρον καὶ τὸ φθιρόμενον παρίστηται ἡμῖν ὡς μόνιμον καὶ διαρκές. Ὁ δὲ φωστὴρ ἐστὶν ἡ τοῦ ἀγαθοῦ ἰδέα, τὴν ὁποίαν λίαν δυσχερῶς καὶ ἐπιπόνως ἀντιλαμβάνομεθα τὴν ὁποίαν, αἰτίαν ἀρχικὴν καὶ παραγωγὴν παντὸς ἀγαθοῦ καὶ ὠραίου ἀναγνωρίζομεν ἀμέσως, καὶ ἄστρον τοῦ κόσμου τούτου διακηρύττομεν. Ἐκείνου δὲ, ὅστις, μετὰ μακράν, ἐπίπονον καὶ ἐν ἀγώνιον πάλιν, διαφῆξαι τέλος πάντων τὸν δεσμὸν τῶν ἡδονῶν, καὶ ἐξέλθει τοῦ ζωφώδους ἐκείνου βάρους τῆς γοητείας, ἐκείνου ἡ ψυχὴ, ἐμφανιζομένη ἀπέναντι τοῦ Φωτός, ἀναγνωρίζει τὴν ἀθανασίαν αὐτῆς, μέχρις αὐτοῦ τοῦ Θεοῦ ἀνυψουμένη. — Ἰδοὺ ἡ ἰδέα τοῦ μεγάλου τούτου ἀνδρός. Τὸν ὁρατὸν κόσμον θεωρεῖ ἀνερμήνευτον καὶ ἀκατανόητον ἄνευ τοῦ ἀοράτου. Οὐδὲν κατ' αὐτὸν ἀληθὲς ἄνευ τοῦ Θεοῦ· ἡ ψυχὴ τοῦ ἀνθρώπου ἀκαταπαύστως αὐτὸν διανοεῖται δι' αὐτοῦ δαδουχεῖται, καὶ παρ' αὐτῷ ζητεῖ ἵνα ἐγκατασταθῇ. Ἰδοὺ ὡς ἔγγιστα ἡ ἐννοία τοῦ Πλάτωνος.

Ὁ αὐτὸς καὶ ἐν τῷ Φαίδωνι, οὐχ' ἥτ-

τον έναργως εκφράζεται περί τῆς θείας ἡμῶν καταγωγῆς.

Ὅτε ὁ Σωκράτης, τὴν τελευταίαν πρῶ-
ταν τοῦ θανάτου αὐτοῦ παρεδίδου τοῖς ἐ-
αυτοῦ μαθηταῖς τὰ μυστηριώδη δόγματα
τῆς φυσικῆς πρὸς τὸν ἄνθρωπον Διαθήκης
τοῦ Θεοῦ, ἀπὸ τῆς πίστεως μεταβαίνων εἰς
τὴν Ἐπιστήμην καὶ ἀπὸ τῆς ἐλπίδος εἰς
τὴν βεβαιότητα, ἐπεκύρωσε τὴν οὐρανίαν
τοῦ ἀνθρώπου καταγωγὴν διὰ τῶν ἐν ἡμῖν
καθολικῶν καὶ ἀμετακινήτων ἰδεῶν, εἰπὼν
σχεδὸν κατ' ἐννοίαν τὰ ἐπόμενα:

Αἱ ἰδέαι, αἱ συνιστώσαι τὸν ἐν τῷ ἄν-
θρώπῳ λόγον, καίτοι, συνεπεία τῆς μετὰ
τοῦ κόσμου συκοινωνίας αὐτῶν, ὑποπί-
πτουσι κατὰ συμβεβηκὸς ὑπὸ τὰς συνθήκας
τοῦ χώρου καὶ τοῦ χρόνου, οὐσιωδῶς ὅμως
διαμένουσιν ἀνεπηρέαστοι ἀπὸ πάσης περι-
πετείας καὶ ἀλλοιώσεως ἐξ αὐτῶν προσγι-
νομένης. Αὐταὶ καθ' ἑαυτὰς οὔτε ἀρχὴν
οὔτε τέλος γνωρίζουσιν· εἶναι αἰώνιοι καὶ
ἀδιάφθοροι. Αἱ ἰδέαι, ἀρχαὶ συνάμα καὶ
αἰτίαι τῶν ὄντων, δεσπόζουσιν ἐπὶ τε τῆς
ἀνθρωπότητος ἀπάσης καὶ τῆς φύσεως. Αἱ
ιδέαι αὐταὶ οὐκ εἰσὶν ἐκ τοῦ κόσμου τούτου.
Ἡ ψυχὴ οὐκ ἔστι πινακὶς τις ἄγραφος ἐλ-
θοῦσα εἰς τοῦτον τὸν κόσμον, ὅπως τὰ πάν-
τα παραλάβῃ ἐκ τῆς πείρας. Ὁ ἄνθρωπος
γεννῶμενος φέρει ἐν ἑαυτῷ τὴν δύναμιν
ταύτην τοῦ νοεῖν τὸ καθολικὸν καὶ ἀμετα-
κίνητον. Ἰδοὺ ἡ ἐννοια τῆς σωκρατικῆς
διαλεκτικῆς.

Ἀκούσατε καὶ ἕνα τῶν χριστιανῶν φιλο-
σόφων, τὸν ἱερὸν Αὐγουστίνον, τί λέγει ὡς
ἐγγιστα: Ἰπάρχει ἀμετακίνητος τις ἀλή-
θεια, περιέχουσα ἐν ἑαυτῇ πᾶν τὸ ἀναλ-
λοιώτως ἀληθές, ὅπερ οὔτε ἐμὸν, οὔτε σὸν,
οὔτε οὐδενὸς δύναται ἵνα θεωρηθῇ, ἀλλ' ὅ-
περ παρουσιάζεται τοῖς πᾶσι, φωτίζον ἕκα-
στον ἰδίως, καὶ πάντας συνάμα. Ὅτι βλέ-
πουσιν οἱ ὀφθαλμοὶ δύο ἀνθρώπων διὰ τῆς
διανοίας, τοῦτο οὔτε εἰς τὴν διάνοιαν τοῦ
ἐνός οὔτε εἰς τὴν τοῦ ἄλλου ἀνήκει. Ἰπάρ-
χει ὑπέρτερόν τι, ἐν ᾧ συγκεντρῶνται
πάντων τὰ βλέμματα. Τοῦτο δὲ οὐδὲν ἔτς-

ρον ἔστιν ἢ ὁ λόγος αὐτός. Οὔτε μετὰ τοῦ
χρόνου παρέρχεται, οὔτε χώρον ἀλλάσσει,
οὔτε ὑπὸ τῆς νυκτὸς σκιάζεται, οὔτε ὑπὸ
τῆς σκιάς ἐπιπροσθίεται. Πάντοτε καὶ παν-
ταχοῦ ὑπάρχει, καὶ οὐδέποτε ἐκλείπει.
Δημοσίᾳ διδάσκει. Ἰδίᾳ νοουθετεῖ. Καὶ τοὺς
μὲν θιασώτας αὐτοῦ βελτίους ποιεῖ, παρ'
οὐδενὸς δὲ ὑφίσταται τὴν ἐλαχίστην ἐπὶ ἡ-
ρείαν. Ὡς Ἀττιος Ἀλήθεια! πανταχοῦ ὑπάρ-
χεις, καὶ ἀπὸ τοῦ θρόνου, ἐφ' οὗ καθήμενῃ
δεσπόζεις ἐπὶ πάντων, παρέχεις ὁδηγίαν
πᾶσι τοῖς δεομένοις τῆς σῆς ἐλλάμψεως.
Πάντοτε σαφῶς διδάσκεις· πλὴν οὐχὶ πάν-
τοτε μετὰ τῆς αὐτῆς προσοχῆς ἐνωτίζονται
τὰ ῥήματά σου. Ἐκαστος παρὰ σοῦ ἐξαί-
τεῖται ὑποθήκας εἰς ὅ,τι ἂν αὐτῷ ἀρέσκη.
Σὺ ὅμως δὲν ἀπαντᾷς πάντοτε συμφώνως
ταῖς ῥοπαῖς καὶ ταῖς κλίσεσιν ἐκάστου. Ἐ-
κείνοι μόνον διατελοῦσι πιστοὶ θεράποντες
σου, ὅσοι, μὴ ζητοῦντες παρὰ Σοῦ διδασκα-
λίας συμφώνους πρὸς τὰς ὁρέξεις αὐτῶν καὶ
ἐπιθυμίας, ἀγωνίζονται ὅπως αὐτοὶ συμ-
μορφωθῶσι πρὸς ὅ,τι ἂν αὐτοῖς παραινῆς.

Ἀφ' ἑτέρου ὁ Φενελὼν φωνάζει. Πόσον
μέγα εἶναι τὸ ἀνθρώπινον πνεῦμα! Αἱ ἰδέαι
αὐτοῦ εἰσὶ καθολικαί, αἰώνιοι καὶ ἀμετα-
κίνητοι· ἐκτὸς τῆς τοῦ Ἀπείρου ἰδέας ἔχω
ἐννοίας τινὰς ἀναλλοιώτους, αἵτινες μὲ ὁ-
δηγοῦσιν εἰς πάσας τὰς κρίσεις μου, καὶ
δὲν δύναμαι ἵνα κρίνω ἄλλως ἢ ὅπως αὐταὶ
ἤθελον μὲ ὑπαγορεύσει. Τὰ διανοήματά μου
οὐ μόνον δὲν δύνανται ἵνα παραβιάσωσι
ταύτας, ἀλλὰ καὶ ταῦτα διορθοῦνται καὶ
ρυθμίζονται παρ' αὐτοῦ τοῦ υπερτάτου κα-
νόνας. Ὅσον καὶ ἂν ἐπιμείνω, δὲν δύναμαι
ἵν' ἀμφιβάλλω ὅτι δύο καὶ δύο ἀποτελοῦσι
τέσσαρα· ὅτι τὸ ὅλον ἐστὶ μείζον τοῦ μέ-
ρους κτλ. Ἐχω ἐν ἑμαυτῷ τί, ὅπερ ὑπέρ-
κειται ἐμοῦ, καὶ ὁδηγεῖ με πρὸς τὸν πρὸς
ἐν ὅρον. Ὁ κανὼν οὗτος ἐστὶ τοσοῦτον ἀ-
διασπάστως μετ' ἐμοῦ συννηωμένος, ὥστε
σκανδαλίζομαι ἵνα ὑπολάβω αὐτὸν ἀντ' ἐ-
μαυτοῦ. Ἀλλ' οὗτος, τὸ ἐπαναλέγω, ὑπέρ-
κειται ἐμοῦ, μοὶ ἀναγγέλλει τὴν φυσικὴν
μου ἀσθένειαν, τὴν ἰδίαν αὐτοῦ ὑπεροχὴν,

καὶ μὲ ὑποχρεῖται εἰς τὰς ὑγειάς αὐτοῦ παραγγελίας. Ὁ κανὼν οὗτος ἐστὶ τέλειος. Ὑπάρχει μὲν ἐν ἡμοῖς, ἀλλ' οὐκ ἐστὶν αὐτὸ τὸ ἔγω. Ἐγὼ ἀπατώμαι· ἀλλ' ἐκείνος οὐδέποτε ἀπόλλυσι τὴν εὐθύτητα αὐτοῦ. Πάντοτε ἀνακαλύπτουμεν ἐν ἡμῖν δύο ἀρχάς· ἡ μία δίδωσιν, ἡ ἑτέρα δέχεται· ἡ μία ὑποσκελίζεται, ἡ ἑτέρα ὑποστηρίζει· ἡ μία πλανᾶται, ἡ ἑτέρα ἐπανορθοῖ· ἡ μία κατὰ τοῦ κρημνοῦ φέρεται, ἡ ἑτέρα ἀπαρεγκλίτως πορεύεται καὶ ἐμποδίζει τὴν πτώσιν τῆς ἄλλης. Διὰ λόγους εὐρίσκω ἐν ἡμοῖς ὁ μὲν, ἀτελής, ἐπισφαλής, ἀβέβαιος· ὁ δὲ, κοινὸς ἀπάσῃ τῇ ἀνθρωπότητι, τέλειος, ἀλάνθαστος. Οὗτος ἐστὶν ὁ ὁρθὸς λόγος· ἡ τοῦ Θεοῦ ἰδέα.

Ἰδοὺ ἡ περιληπτικὴ ἔννοια τῆς περὶ τοῦ λόγου ἰδέας τοῦ ἀνδρὸς τούτου.

Μετὰ τούτους προστίθῃσι καὶ ὁ Βοσυνέτιος πολλὰ, ἅτινα ἐν συνόψει συγκεφαλαιοῦνται εἰς τὰ ἑπόμενα:

Ἡ ψυχὴ, κατ' εἰκόνα Θεοῦ δεδημιουργημένη, διατελεῖ ἀενάως ἐστραμμένη πρὸς τὸ ἀρχέτυπον, ἥτοι πρὸς τὸν Θεὸν αὐτόν. Ἐκείθεν πηγάζει πᾶσα τῆς ἀληθείας ἐντύπωσις. Ὑπάρχει ἐν ἑκάστῳ ἀνθρώπῳ ἱερός τις καὶ καθολικὸς νόμος, ὅστις ἐπιβάλλει τὸ καθήκον τῆς εὐποιᾶς καὶ τῆς δικαιοσύνης. Ἀλήθειαι αἰώνιοι πληροῦσι τὴν ἀνθρωπίνην διάνοιαν καὶ κανονίζουνσι τὰς ἐπισφαλεῖς τῶν θνητῶν κρίσεις.

Ἡ λογικὴ ψυχὴ, λέγει ὁ Λεϊβνίτιος, ἐστὶν ἡ εἰκὼν αὐτοῦ τοῦ Θεοῦ. Ὅχι μόνον ἀντιλαμβάνεται τῶν θεῶν δημιουργημάτων, ἀλλὰ δύναται ἵνα παρηγάγῃ καὶ τι ὅμοιον κατὰ τι ἐκείνοις. Εὐρίσκεται δυνάμει τοῦ Λόγου καὶ τῶν αἰώνιων ἀληθειῶν εἰς εἰδὸς τι μετὰ τοῦ Θεοῦ συγκοινωνίας· καὶ μοιολόγῃ ὁ λόγος ἡμῶν ἀδυνατεῖ ἵνα ἐννύχῃ λεπτομερῶς τὸ μέγα μέλλον, ὅπερ διὰ τῆς ἀπακαλύψεως διακινώσεται, δυνάμεθα ὅμως δι' αὐτοῦ τοῦ Λόγου ἵνα βεβαιωθῶμεν ὅτι τὸ μέλλον ὑπερτερεῖ τὰς εὐχὰς ἡμῶν.

(TOM. A'.)

Ἡ ἀτομικὴ πεῖρα ἑκάστου, ἡ λεπτομερὴς ἀνάλυσις, ἡ ἀξιόχρεως μαρτυρία μεγάλων ἀνδρῶν, ὁ Χριστιανισμὸς αὐτὸς, μαρτυροῦσι τὴν θεϊότητα καὶ τὸ καθολικὸν τοῦ ἐν ἡμῖν Λόγου. Ὑπολείπεται ἄρα ἀμφιβολία; Οὐδεμία ἀπέναντι πάσης ἀπαθείας καὶ εὐσυνειδήτου ἐρεύνης.

Ἰδοὺ, Κύριοι, ἐν ἐλίγοις, τὸ δεύτερον στοιχεῖον τῆς φύσεως ἡμῶν. Ἐχομεν ἄλλο; Ναί. Ἐχομεν τὴν ἐλευθέραν βούλησιν, τὸ συμπλήρωμα τοῦτο τῆς ἐν ἡμῖν ἑνότητος.

(ἀκολουθεῖ).

Ἰωάννης Ἀριστοκλήης.

ΑΙ ΤΕΣΣΑΡΕΣ ΗΛΙΚΙΑΙ.

(Συνέχεια ὅρα φυλλ. Γ').

3.

Ἡ ἀνδρική ἡλικία.—

Ἡ παρακμή.

Ἐκ τῶν ἀτμωδῶν τῆς ἀνοίξεως ὀνειρώδων, ἐκ τοῦ ἀναθρασμοῦ τῆς νεότητος, ὁ Γεώργιος εἶχε φύσει εἰς τὰς πραγματοποιήσεις τοῦ θέρους, εἰς τοὺς αὐστηροὺς τῆς τελείας ἡλικίας ὑπολογισμούς. Αἱ ἐπιθυμίαι πρὸς τὴν φιλοδοξίαν, τὸν πλοῦτον, τὴν κενοδοξίαν τοῦ κόσμου εἶχον ἐναλλάξ διαταράξει τὴν κεφαλὴν του. Τὰ σφάλματά του τῷ εἶχον διδάξει τὴν φρόνησιν, αἱ ἀπάται του τὸν εἶχον φέροι εἰς τὴν ἀμφιβολίαν, εἴτα εἰς τὴν ἀδιαφορίαν. Ἦτο πρότερον εὐπιστος καὶ ἐνθουσιαστικὸς, ἔγινε μετὰ ταῦτα θετικὸς καὶ δύσπιστος. Ἡ ζωὴ δι' αὐτὸν εἶναι σήμερον εὐρύχωρον τι στάδιον, οὕτως σπουδάζει τὸ ἔδαφος ὡς ἀθλητής. Ἐπὶ τῶν ἐρει-